

Voorwoord

Van de voorzitter

Beste leden,

De laatste jaren hebben we als Groninger Bodem Beweging best succes gehad. Langzaam maar zeker is de hele Tweede Kamer ons probleem gaan erkennen. Een dikke meerderheid wil nu, althans op papier en in moties, de gaswinning drastisch omlaag hebben. Sowieso is het niveau van de productie behoorlijk gedaald, al zullen we pas echt tevreden zijn als de gaswinning helemaal is gestopt.

Aan mediabelangstelling hebben we ook niet te klagen gehad. De teneur van de publicaties is - conform onze boodschap - dat het zo niet langer kan en dat er een oplossing gevonden moet worden, zowel aan de voorkant (minder gas winnen) als aan de achterkant (betere schadevergoeding).

Natuurlijk heeft de GBB dat niet in haar eentje voor elkaar gekregen. Tal van bewoners zijn met hun schrijvende situaties in de media naar voren gekomen. Belangrijk is dat het evenzoveel getuigenissen zijn van onze boodschap.

Ook de lokale politieke bestuurders zijn nu wel 'om'. Fungeerden ze in het verleden nog als stootblok voor lokale onrust, nu staan ze meer en meer zij aan zij met de bewoners, al kan het bij sommigen zeker nog beter.

Er zijn ook successen geboekt bij de rechterlijke macht. Stichting WAG heeft punten gescoord op een algemeen niveau (NAM aansprakelijk voor waardedaling en immateriële schade), al loopt hier nog een hoger beroep. De GBB heeft, samen met andere partijen, bij de Raad van State punten gescoord bij het beroep tegen het vorige gasbesluit van de minister. Momenteel loopt het beroep tegen het laatste gasbesluit.

De GBB heeft de nu procedure bij het Gerechtshof gewonnen: het Openbaar Ministerie (OM) moet de NAM strafrechtelijk gaan vervolgen. Het OM moet informatie verzamelen om de vraag te beantwoorden of de NAM gedagvaard moet worden. Weliswaar is zij tot dit laatste nog niet verplicht maar het OM kan ook niet zonder meer besluiten dat *niet* te doen, lees verderop in deze nieuwsbrief.

De NAM heeft zich eind maart uiteindelijk onder zware maatschappelijke druk teruggetrokken uit de schadeafhandeling. We moeten nog afwachten of dit wel een succes wordt. Het nieuwe schadeprotocol moet nog worden gemaakt, en we weten niet welke afspraken er tussen EZ en de NAM zijn gemaakt. In het overleg met Hans Alders zitten we er in ieder geval bovenop (zie ook de vorige, extra, nieuwsbrief).

Nu is één ding eigenlijk heel gek. Ondanks alle veranderingen in maatschappelijke opvattingen (politiek, media, rechterlijke macht) over de erkenning van ons probleem, is de NAM uit zichzelf geen spat veranderd, Integendeel. Aanvankelijke beloftes van 'ruimhartig' en 'duurzaam' schadeherstel bleken loze kreten en het aantal 'C-schades' steeg de laatste jaren meer en meer. Cumulatieve effecten van bevingen en de relatie tussen zettingen en aardbevingen worden steevast genegeerd. Blijkens het onderzoek van Witteveen+Bos in het buitengebied in opdracht van de NAM, en hoe zij daar mee omgaat, worden de Groningers geportretteerd als profiteurs die van de gaswinningsproblematiek een graantje mee willen pikken: 1564 schadeclaims, 0 aardbevingsschade.

Uit het Centrum Veilig Wonen komen signalen dat de cultuur daar naadloos aansluit aan die bij de NAM: het traineren en ontmoedigen van het claimen van schade en het bagatelliseren van de effecten van de gaswinning. Hoezo 'onafhankelijke uitvoering van de schadeafhandeling'. Willens en wetens wil de NAM doorgaan met gas winnen, ondanks uitspraken van het SodM en andere deskundigen dat de onveiligheid toeneemt. Kennelijk is het geld het enige dat voor haar telt.

We worden hierdoor bevestigd dat we terecht aangifte tegen de NAM hebben gedaan. Een bedrijf dat *ten koste van burgers* haar geld verdient en *daarmee doorgaat* terwijl ze weet dat *de gevolgen voor die burgers daardoor alleen maar erger worden*, is crimineel.

Jelle van der Knoop
voorzitter

In deze nieuwsbrief

Vervolg NAM (succes GBB en Spong)	pagina 3
Vergoeden en versterken (juridisch congres RUG)	pagina 4
NAM eruit, NAM in hoger beroep (meer juridisch nieuws)	pagina 5
Opeens 10% minder winning	pagina 6
Kamerdebat 20 april	pagina 6
Witteveen+Bos (en geloofwaardigheid).....	pagina 7
Nog 400 zwaardere aardbevingen te verwachten (Hagoort).....	pagina 9
Bijeenkomst 19 april (Delfzijl)	pagina 10
Bord geplaatst in Ter Laan (start van het bevings bosje).....	pagina 10
Warffum laat zich horen (Warffum Alert!, 20 april).....	pagina 11
De dag van het garnaal (Help de NAM voorlichten).....	pagina 12
Waardevermeerderingsregeling (opnieuw open).....	pagina 13
Zojuist verschenen (Milieudefensie).....	pagina 13
Op de agenda	pagina 14
Colofon	pagina 14

Vervolging NAM

Op 20 april 2017 heeft het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden uitgesproken dat de NAM vervolgd dient te worden.

De GBB heeft de NAM aangeklaagd, en uiteindelijk is het gelukt dat de NAM, via een beroep op artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering, vervolgd zal gaan worden. De GBB is over de uitspraak zeer verheugd.

De GBB stelt dat de NAM de veiligheid van de bewoners in het gaswinningsgebied bedreigt door op een onverantwoord risicovolle wijze gas te winnen. Want de gaswinning van de NAM gebeurt - willens en wetens - van de schadelijke gevolgen hiervan en het blootstellen van de bewoners aan levensgevaar. De NAM maakt zich daarmee bij voortduring schuldig aan strafbare feiten, waaronder het opzettelijk vernielen van gebouwen waardoor levensgevaar te duchten is. De gewraakte handelwijze van de NAM leidt tot een situatie waarin een aantal in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) verzekerde mensenrechten wordt geschonden.

Daarom deed Gerard Spong in opdracht van de GBB op 11 september 2014 aangifte tegen de NAM bij de hoofdofficier van justitie, Jan Eland. Het Openbaar Ministerie (OM) heeft op 8 december 2015, besloten niet tot vervolging van de NAM over te gaan. In reactie is de GBB een artikel 12 Sv-procedure (Wetboek van Strafvordering) gestart, om vervolging door het OM af te dwingen. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft nu hierover positief beslist: de NAM moet worden vervolgd op basis van het haar ten laste gelegde. Bij een veroordeling kunnen de verantwoordelijken tot 15 jaar celstraf krijgen.

Ziehier de volledige uitspraak: <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:GHARL:2017:3248>
Relevant zijn met name de punten 15 en 17, en de beslissing van het hof.

Een historische uitspraak

Aldus Gerard Spong in het Financieel Dagblad

“Het gebeurt zelden of nooit dat een publieke organisatie strafrechterlijk wordt vervolgd. Daarnaast is het historisch omdat de NAM bij herhaling door de minister van Economische Zaken en de regering in bescherming is genomen: strafrechterlijk zou er niets aan de hand zijn. Met de uitspraak van het Hof is de minister impliciet in zijn hemd gezet.”

Noot

Ook de NAM maakte in haar Nieuwsbrief melding van de uitspraak van het Gerechtshof:

Uitspraak inzake artikel 12 procedure

Vandaag, 20 april 2017, hebben we kennisgenomen van de uitspraak van het Hof inzake de artikel 12 procedure. We zijn verrast door deze uitspraak. Het Openbaar Ministerie en het Hof hebben bij eerdere aangiften steeds geoordeeld dat er geen reden was voor vervolging. Deze uitspraak houdt in dat de Rechter-Commissaris een nader onderzoek moet instellen. Volgens het Hof is dit tot nu toe ten onrechte achterwege gebleven. Dit betekent niet automatisch dat NAM ook gedagvaard zal worden. Dit hangt af van de uitkomst van het onderzoek. NAM zal volledig meewerken aan het onderzoek van de Rechter-Commissaris.

Het opmerkelijke aan het bericht is van de NAM is dat de NAM niet meldt **waarvan** de NAM beschuldigd wordt! Kennelijk wil men de ontvangers van de nieuwsbrief niet verontrusten. Of een rad voor de ogen draaien... De afdeling communicatie van de NAM slaagt er na decennia van verzwijgen, ontkennen, bagetelliseren, en traineren nog steeds niet in om waarheden te vertellen!

Vergoeden en versterken

Op 19 april bezochten ruim 100 deelnemers het congres van de RUG in Groningen over de juridische gevolgen van de gaswinning. In een ingezonden opiniestuk in het Dagblad van het Noorden op 13 mei kijken de drie organisatoren erop terug:

Het congres leverde drie belangrijke conclusies op. Ten eerste dat er mede als gevolg van gaswinning sprake is van bodemdaling die niet gelijkmatig verloopt. Gaswinning beïnvloedt de ondergrond zodanig dat die zettingsschade veroorzaakt [*lets wat door NAM en TCBB al decennia stelselmatig ontkend wordt –red*]. Ten tweede dat naar de vraag wat de impact van een reeks lichte aardbevingen op een gebouw is, nog onvoldoende onderzoek is gedaan. Hetzelfde geldt voor de vraag of een lichte aardbeving ‘het laatste tikje’ kan zijn, waar ook andere gebreken aan een gebouw kleven. Ten derde dat het onderscheid tussen effectgebied en buitengebied geen hout snijdt. Het valt niet uit te sluiten dat gaswinning ook in het buitengebied schade veroorzaakt. In juristentaal: een harde gebiedsgrens (contour) tussen waar wel of geen causaal verband bestaat tussen gaswinning en schade, valt niet te trekken.

Voor de laatste gevolgtrekking staat haaks op de conclusie die uit het rapport van Witteveen+Bos is getrokken. Geen enkele scheur van de ruim 1600 onderzochte woningen in het buitengebied zou door gaswinning kunnen zijn veroorzaakt. Dat uitgangspunt komt ten minste op losse schroeven te staan. Er is daarom geen reden voor slachtoffers in het buitengebied om akkoord te gaan met de voucher van 1500 euro, terwijl men goede redenen heeft om te veronderstellen dat de schade veel hoger is. Maatgevend is en blijft het Burgerlijk Wetboek en de hierop gebaseerde rechtspraak. Bij de toepassing daarvan past het geenszins om mensen met behulp van een contour bij voorbaat af te serveren. De Arbitrer Aardbevingsschade oogstte in dit verband lof op het congres. In een zaak die in Haren speelde, overwoog de arbiter dat het bewijsvermoeden in elk geval geldt voor de hele provincie Groningen, en dat het signaleren van andere mogelijkheden van schadeveroorzaking dan gaswinning onvoldoende is om het bewijsvermoeden te ontzenuwen. In een zaak in Leens accepteerde de arbiter de stelling dat de schade eveneens kan zijn veroorzaakt door cumulatie van aardbevingen. Aan het noemen door het CVW van verschillende mogelijke andere oorzaken, zoals zetting, thermische werking en de constructie van het pand, ging de arbiter voorbij, omdat deze stellingen niet dan wel onvoldoende werden onderbouwd.

Sinds 1 april . wordt gekoerst op een geheel andere afhandeling van schade ten gevolge van gaswinning. De NAM heet in het schadevergoedingstraject te zijn teruggetreden, haar schadeprotocol dan wel dat van het CVW is vervallen. De bedoeling is schadegevallen per 1 juli op basis van een gewijzigd protocol te laten afwikkelen door een Onafhankelijke Commissie Schadeafhandeling. Dat is uiterst kort dag voor het regelen van een zo complexe materie. Haastige spoed blijkt zelden goed, zeker in dit dossier. Wat er ook in dat Protocol komt te staan, individuele rechten van burgers op basis van het Burgerlijk Wetboek en rechtspraak moeten worden gerespecteerd. Voor welke schadeafhandeling dan ook wordt gekozen, niets of niemand kan iets afdoen aan de beslissende rol van het recht en de rechter. Geen enkel systeem van ‘governance’ of welke woorden men hiervoor ook verzint, kunnen daarin verandering brengen. In dit licht verbijsterde de minister – sommigen denken de Nationaal Coördinator Groningen – ons recentelijk. Hij kondigde aan met de instelling van de Onafhankelijke Commissie Schadeafhandeling de nu bestaande rol van Arbitrer Aardbevingsschade te willen laten vervallen. De Arbitrer functioneert koud een jaar en geniet als de spreekwoordelijke Laatste der Mohikanen het vertrouwen van de bevolking. Dat mag geen verbazing wekken. Hij past het recht correct toe. Hij moet daarom gewoon blijven
Herman Broring, Jan Brouwer en Fokko Oldenhuis

Arbiter

De Arbitrer Bodembeweging is voor veel Groningers een laatste strohalm in hun strijd met de NAM. In het eerste kwartaal heeft de arbiter 639 nieuwe zaken ontvangen, terwijl er nog maar 143 dossiers afgerond zijn. Er is inmiddels een wachttijd van ruim 5 maanden. Er zijn nu zes arbiters in functie. Er wordt naarstig naar uitbreiding van de formatie gestreefd.

Verjaring

Op 16 augustus 2017 is het 5 jaar geleden dat de beving bij Huizinge plaatsvond. Vijf jaar is de termijn van verjaring van een vordering. Dat betekent dat de NAM aansprakelijk gesteld dient te worden voor schade. Als dat niet binnen 5 jaar gebeurt, is de zaak verjaard. Ook in de pers is hierover geschreven en gesproken.

Het lijkt dus goed om de verjaring te "stuiten", door een zogenaamde stuitingsbrief aangetekend naar de NAM te zenden. En mogelijk ook – voor alle zekerheid – naar het CVW en de EBN (Energie Beheer Nederland, degene die voor de Staat mede-exploitant is).

Maar als 50.000 gezinnen uit het gebied 3 aangetekende brieven moeten verzenden is alleen Post.nl heel blij.

Over dit onderwerp winnen we nu juridisch advies in. In een volgende nieuwsbrief komen we hierop terug.

De NAM eruit. Wat betekent dit nu?

Op 1 mei zijn 100 mensen in De Blauwe Schuit in Winsum te gast bij een volgende juridische bijeenkomst, georganiseerd door het Gasberaad en Herman Bröring.

Tal van onderwerpen passeren de revue. Ook hier zijn onrecht en onzekerheid overheersende thema's. De onduidelijke verhoudingen binnen het Gasgebouw, de methode Witteveen+Bos, de voucher, de positie van Hans Alders (de NCG) en de verjaringstermijn komen onder meer aan de orde.

Voucher

In de nieuwsbrief van april zijn we hier al ingegaan. Er zijn nog geen vouchers aangeboden, maar het blijft opletten! Wanneer ze worden aangeboden krijgt de bewoners waarschijnlijk 8 weken bedenktijd.

Op dit moment wordt achter de schermen nog steeds overlegd over wie wel of niet een voucher krijgt aangeboden, en onder welke voorwaarden. Wanneer dit uitgekristalliseerd is, zullen we gericht een advies geven. De bedoeling van de NAM is via de acceptatie van de vouchers algehele kwijting te krijgen.

Het algemene advies van professor Herman Bröring, onder meer in het Dagblad van het Noorden 2 mei, luidt: *"Zet nooit zo maar een kruisje, maar schrijf op waar je achter staat. En maak duidelijk dat je niet akkoord gaat met de kwijting en de NAM aansprakelijk blijft houden voor schade."*

NAM in hoger beroep tegen vonnis Rechtbank Assen 1 maart 2017

Bij het vonnis van 1 maart werd de NAM aansprakelijk gesteld voor immateriele schade

Hier het volledige vonnis: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNNE:2017:715>

Op 8 mei heeft de NAM hoger beroep aangetekend. Wordt dus (weer) vervolgd.

Sandra Beckerman (SP) reageerde als volgt "Als je huis kapot is, is je huid kapot. Van veel Groningers is hun huid kapot. De rechter erkende deze immateriele schade, maar de NAM gaat in beroep. Ziek."

Zitting Raad van State uitgesteld

De zitting van de Raad van State waarin het beroep van onder meer de GBB tegen het Gasbesluit van Kamp wordt behandeld, is uitgesteld van 22 mei naar 13 juli. Reden is het plotselinge aankondiging van Henk Kamp om de gaswinning per 1 oktober 2017 met 10% te verlagen. De Raad van State wil daarover het formele besluit van Henk Kamp ontvangen, en dat dan meenemen in de procedure.

Opeens 10% minder winning

Tot verrassing van Jan en Allerman maakte demissionair minister Henk Kamo op 18 april bekend dat hij de maximale gaswinning per 1 oktober 2017 met 10% verlaagd. De verbazing was alom, want nog minder dan een jaar geleden had hij star betoogd dat een lager winningsniveau dan 24 miljard kuub, gedurende 5 jaren (1 oktober 2016 – 1 oktober 2021) absoluut niet mogelijk was.

Hij baseerde nu zijn besluit op een advies van zijn adviseur het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) naar aanleiding van de toegenomen seismiciteit rond Loppersum. Ook dat was opmerkelijk, want wie het rapport leest (zie: <https://www.sodm.nl/documenten/publicaties/2017/04/13/advies-sodm-groningen-gasveld>) merkt dat het SodM juist handhaving op het niveau van 24 miljard als eerste aanbeveling aan de minister meegeeft.

Kamerdebat 20 april

Op 20 april was het 44^e debat in de Tweede Kamer over de gaswinning in Groningen. Het was een vrij vlak debat, waarbij duidelijk was dat de nieuwheid van de kamerleden (aangetreden na de verkiezingen van 15 maart) en de lopende kabinetsformatie belemmerende factoren waren.

Sommige kamerleden kwamen voor het eerst aan het woord, en hielden hun *maiden speech*.

Sandra Beckerman, voor de SP in de kamer en uiteraard afkomstig uit Groningen, hield zich niet in in haar maiden speech.

Voorzitter. Ik vind het zeer pijnlijk te zien hoe veel er in mijn provincie wordt kapotgemaakt. Het kost me moeite om geen enorme hekel aan de politiek te krijgen. Het zijn de multinationals Shell en Exxon, alias de NAM, die het gas oppompen en de schade veroorzaken, maar het is de politiek die het laat gebeuren.

Het is de politiek die laat gebeuren dat het droomhuis van Hanneke van 33 tot de grond toe is afgebroken, het huis waar ze trouwde en kinderen kreeg. Twee jaar geleden hoorde ze dat haar thuis moest worden gesloopt. Twee jaar van vechten volgden: met de NAM en met het Centrum Veilig Wonen. Afspraken worden niet nageleefd, beloftes niet nagekomen. Goede begeleiding ontbreekt. Niet alleen haar thuis is gesloopt, ze is ook het gevoel kwijt veilig te zijn, het gevoel kwijt dat het goedkomt.

Het is de politiek die laat gebeuren dat Annie niet weet hoe het verder moet. Annie is 68, haar man 67. Ze hebben een woonwinkel in Loppersum. Ze wonen erboven. De winkel is kapot, de omzet met 60% gedaald sinds de grote beving van vijf jaar geleden. Hun pensioen, waarvoor ze hun hele leven hebben gewerkt, is weg. Het huis heeft ernstige schade en bij de deur staat een koffertje, voor als de grote klap komt.

Het is de politiek die laat gebeuren dat boer Nijhoff hier in de Tweede Kamer de verhuiskaart van zijn vrouw ronddoelt. Na 46 jaar huwelijk hebben ze een latrelatie. Dat is niet omdat ze niet meer van elkaar houden — ze houden van elkaar - maar omdat zij niet meer in hun onveilige huis durft te wonen. Voor herstel van het huis moet jaren worden gevochten.

Het is de politiek die laat gebeuren dat Rozemarijn van 6 met een fakkel door Groningen loopt. Ze protesteert tegen de gaswinning. Aan haar moeder vertelt ze dat ze had gedroomd om een slaapkamertje te hebben met roze behang: mama, denk je dat het kan? Het kan niet, want bij elke beving ontstaan weer nieuwe scheuren. Roze behang is geen optie. Het zou er elke keer weer af moeten. De school van Rozemarijn is niet veilig.

Het is de politiek die het laat gebeuren dat mensen het gevoel hebben er niet meer toe te doen. Dat mensen de controle kwijt zijn over hun eigen leven. Dat mensen geen vaste grond meer onder de voeten hebben. Dat mensen het gevoel kwijt zijn toekomst te hebben. Als je huis kapot is, is je huid kapot. Dat zegt Kees uit Onderdendam, die hier op de tribune zit. Van heel veel Groningers is de huid kapot. Mensen raken dubbel ontheemd. Ze raken niet alleen hun huis kwijt, maar ook het gevoel dat de overheid er voor hen is. Tot het merg wordt Groningen uitgezogen en ons recht is een ijdel woord. Ik heb maar één vraag: Kamer, laten we dit nog langer gebeuren?

(Geroffel op de bankjes)

Witteveen+Bos is GOD?

“De grenzen van kennis en wetenschap zijn hier op dit moment bereikt!”

Aldus Hans Alders, de NCG, die zich op 31 maart 2017 vierkant achter de uitkomsten van Witteveen+Bos (W+B) opstelde, en graag citeert uit de begeleidingscommissie van het onderzoek. Wordt deze verafgoding van Witteveen+Bos ondersteund door de feiten?

Zomaar eens veertien redenen om te twifelen

1. Niet onafhankelijk
 ‘Wie betaalt bepaalt’. De NAM is opdrachtgever van W+B. Eerder, begin 2016 gooide de NAM Vergnes eruit. De rapporten van Vergnes zouden niet goed zijn. Vergnes kwam regelmatig tot de conclusie dat schades (mede) veroorzaakt waren door de mijnbouwactiviteiten van de NAM. Vanaf dezelfde tijd gaf de NAM steeds meer opdrachten aan W+B. W+B grossierde in rapporten waarin de kans op schade door mijnbouwactiviteiten als minder dan 1% werd geclassificeerd. NAM was zo tevreden over W+B dat ze het befaamde onderzoek in Emmen mochten doen. Opnieuw 0 schades. Geen wonder dat NAM aan W+B de opdracht gaf voor het onderzoek in het buitengebied.....
2. De vraagstelling
 Opvallend is de vraagstelling die Witteveen+Bos meekreeg van de NAM. Het was niet: onderzoeken of de schade veroorzaakt kan zijn door de mijnbouwactiviteiten van de NAM (dus of het A, B of C-schade is), nee, het was: het achterhalen van de oorzaken van schade.
3. Statistisch
 Elke schatting van de oorzaak van schade heeft een onzekerheidsmarge (geeft W+B ook toe). Stel dat er geen enkele schade mijnbouwgerelateerd is en dat de kans dat dit juist wordt ingeschat 95% is. Op basis daarvan verwacht je, bij een populatie van 33.048 schades toch nog rond de 1650 keer 'mijnbouwschade'. '0' is een te onwaarschijnlijke uitslag. En die '0' wordt des te onwaarschijnlijker als er daadwerkelijk sprake is van een zeker % mijnbouwschade (W+B heeft het geregeld over minder dan 1%, bijvoorbeeld 0,5%).
4. Instrument vooraf afstellen
 Het W+B team fungeert als het ware als instrument om wel of niet mijnbouwschade vast te stellen. Zo'n instrument had eerst getest moeten worden. Aangehouden had moeten worden, a priori aan het onderzoek, dat dit team daadwerkelijk in staat is mijnbouwschade te herkennen en vast te kunnen stellen wanneer dit niet het geval is. Het instrument had als het ware eerst geijkt moeten worden. Pas nadat gebleken is dat ze in staat zijn mijnbouwschade vast te kunnen stellen, had je het team los mogen laten op 1564 casus.
5. Tunnelvisie
 W+B is sterk georiënteerd op de NAM en heeft in het verleden ook onderzoek gedaan voor de NAM met als uitkomst dat er geen aardbevingsschade vast te stellen. In de teamcultuur is het zeer wel mogelijk dat er een vooroordeel is ontstaan wat betreft de waarschijnlijkheid van mijnbouwschade. Juist in teamverband kristalliseert zo'n vooroordeel en is niet meer uit te bannen; helemaal niet als het team heeft 'vastgesteld' dat de eerste 100 casus geen relatie hebben met mijnbouwschade. Daarna zal het heel moeilijk zijn nog mijnbouw als oorzaak aan te wijzen.

6. Wettelijk vermoeden

W&B heeft geen rekening gehouden met de 'omkering van de bewijslast', dus met het Burgerlijk Wetboek. Anders geformuleerd: als er sprake zou zijn van een vermoeden dat mijnbouw een rol zouden hebben gespeeld, zou het team in eerste aanleg tot honorering van de schadeclaim hebben moeten besluiten.

7. Tijdsinvestering TNO-methode

W+B is gebaseerd op de TNO methodiek voor onderzoek naar de oorzaak van gebouwschade. Met deze methodiek heeft TNO in 2010 5 huizen onderzocht om de oorzaken van scheurvorming vast te stellen. Per huis zijn destijds data verzameld: opvragen informatie bij het gemeentearchief, visitatie woning door twee inspecteurs voor een visuele inspectie en een interview met de bewoner, lintvoegmetingen, trillingsmetingen, bodemonderzoek waaronder sonderingen, handboringen en het plaatsen van peilbuizen, funderingsonderzoek.

Per huis nam de dataverzameling minimaal 3 mandagen in beslag. De dataverzameling per huis beperkte zich bij W+B tot de eerste twee elementen. De verantwoording en analyse door TNO vond zijn neerslag in een rapport dat per huis ca. 50 pagina's telde. Vergelijken we dit met de tijd die is gemoed met de dataverzameling en schriftelijke verantwoording in de aanpak van W+B, dan kan worden gesteld dat TNO zorgvuldiger onderzocht en uitgebreider verantwoording aflegde van de bevindingen per huis.

8. Opzet TNO-methode

De TNO 'methodiek' houdt niet anders in dan dat er een lijst is van mogelijke oorzaken van schade en waarbij er voor elke schade voor elke mogelijke oorzaak geturfd wordt, welke oorzaken mogelijk dan wel waarschijnlijk zijn. De mensen in het team hebben alle ervaring met natuurlijke oorzaken van schade. Zij herkennen patronen tussen schade en natuurlijke oorzaken. Het komt er op neer dat pas wanneer er geen natuurlijke oorzaken kunnen worden gevonden bij bepaalde schade, mijnbouw als oorzaak *im Frage* zou kunnen komen.

9. Interferentie

Interferentie tussen mogelijke oorzaken kan vaak niet worden uitgesloten. Het kan altijd zijn dat het optreden van aardbevingen de werking van natuurlijke oorzaken versnelt dan wel mogelijk maakt (laatste zetje). In technische zin zijn de bevingen als oorzaak wellicht secundair. In juridische zin is er sprake van causaliteit op basis waarvan je schadevergoeding kunt claimen.

10. Cumulatie

Ondanks de vraagstelling (zie 2) worden in het technisch rapport van 450 bladzijden honderden bladzijden besteedt aan het beredeneren dat het geen schade door mijnbouw kan zijn! Daarbij worden per huis welgeteld 5 aardbevingen als richtsnoer genomen. Beredeneerd wordt vervolgens dat deze 5 aardbevingen niet tot grondversnellingen kunnen hebben geleid die tot schade van het huis hebben geleid. Daarbij worden de (cumulatieve) effecten van de mogelijke andere 1300 aardbevingen (waarvan een deel het huis beïnvloed kan hebben) systematisch genegeerd. De kleinzoon van Willem 'Beton' Meiborg, ook Willem Meiborg geheten, ingenieur uit Woerden wijst hierop tercht in een ingezonden brief in het Dagblad van het Noorden op 6 mei.

Ook worden de mogelijke effecten van lage frequenties en oppervlaktegolven systematisch genegeerd.

11. Geen adequate historische gegevensanalyse.

Volgens het rapport zijn er zowel historische gegevens van het pand, als van de schade vastgelegd. Een gedegen analyse van de historische gegevens van de schades per pand zijn in het rapport echter niet te vinden. Het zou uiteraard wel heel interessant zijn of de meeste schades uit 2012 of 2013 komen (dus bijvoorbeeld het gevolg zijn van recente bevingen). Aanwijzingen zijn er daarvoor bij de vleet. Ook hiervoor vraagt Willem Meiborg in de brief in het Dagblad aandacht.

12. Grenswaarden

W&B gaan bij het falsifiëren van mogelijke oorzaken soms uit van grenswaarden, bijvoorbeeld bij het beoordelen van mogelijke effecten van trillingen. Men gaat daarbij uit van constructief goede huizen. Echter, elk huis, met name oudere, bevat spanningen in de constructie. Deze worden niet gemeten. De grenswaarde waarop trillingen gevaarlijk kunnen zijn voor de woning kan bij het ene huis lager liggen dan bij het andere. Het is daardoor niet correct te werken met een constante grenswaarde.

13. Analyse per huis

Volgens het congres op 19 april is met een NLPR methode (doorrekening krachten) de exacte oorzaken van een schade aan een huis wel nauwkeurig vast te stellen. Deze methode is echter zeer kostbaar en tijdrovend. W+B heeft deze methode niet gebruikt.

14. 221 erkende schadegevallen

Voordat de NAM de contourenlijn afkondigde, in 2014, zijn in het buitengebied 221 erkende (A+B) schades geconstateerd. Hoe is dat mogelijk? Iemand kan een keer ten onrechte een relatie met de gaswining vaststellen, maar 221 keer de mist ingaan? Als W+B goden zijn, wat waren de experts van de NAM dan destijds? Onwetende dwazen?

Toen en nu stelt de NAM dat de eigen experts uiterst professioneel zijn....

Nog 400 zwaardere aardbevingen te verwachten

Er zijn in Groningen nog 400 aardbevingen over de 1.5 te verwachten. De sterkste kan 4.4 worden. Aldus Jacques Hagoort (TU Delft) in het tijdschrift De Ingenieur. Hij baseert zijn uitspraken op een statistische analyse van alle 284 aardbevingen met een kracht van 1.5 en hoger tot heden.

De zwaarste beving zal naar zijn inschatting 4.4 zijn (dat is bijna 10 x zo sterk als Huizinge, die 3.6 op de schaal van Richter was). Er zijn 13 aardbevingen te verwachten tussen de 3.0 en 4.0, en in totaal ongeveer 400 boven de 1.5. Daarnaast verwacht hij ook nog eens zoets als 300 lichtere bevingen.

De 1.5 wordt vaak als grenswaarde gebruikt van een nog net voelbare aardbeving met nog net merkbare schade aan het huis. Bij het begin van de winning (1959) was er ongeveer 2700 miljard kuub aanwezig. Naar schatting zit er op 1 januari 2017 nog 637 winbare miljard kuub gas in. Doordat de druk onderin in het gasveld steeds lager wordt (het was ooit rond de 350 bar, nu nog 80 bar), en er in de ondergrond veel breuksystemen zijn, wordt oppompen steeds gevaarlijker.

Bijeenkomst gedupeerden 19 april, De Molenberg Delfzijl

Ruim 200 gedupeerden waren op deze door Annemarie Heite georganiseerde bijeenkomst. Zij konden daar hun verhaal kwijt. En ideeën verzamelen.

Uiteindelijk werd het een avond vol schrijnende verhalen en goede ideeën. En ging het over het woud van CVW, NCG, NAM en nog een trits aan organisaties. Annemarie Heite ging in op de opmerkelijk ongeloofwaardige conclusies van Witteveen+Bos. Ook deed boer Sybrand Nijhoff uit Zijldijk zijn verhaal. Herman Bröring sprak over de geringe hoeveelheid rechtszaken: het is voor mensen veel te duur om naar de rechter te stappen. En Hiltje Zwarberg is al 2,5 jaar geleden door de gemeente Delfzijl uit zijn huis in Termunterzijl gezet, . De avond werd afgesloten door Willem Nijborg, de kleinzoon van de legendarische ingebieur Willem Beton, die als eerste op de risico's van de gaswinning wees in de jaren zestig. Hij was speciaal uit de Randstad naar Delfzijl gekomen: "Ik vind het heel erg wat hier gebeurt".

Bord geplaatst in Ter Laan

In het buurtschap Ter Laan zijn inmiddels vier panden van de aardbodem verdwenen. Daaronder de bekende boerderij van Annematie Heite.

Door APK Bedum is een eenvoudig gedenkmontument geplaatst op de grond waar vroeger de familie Heerema woonde. De plaatsing van het eenvoudige kunstwerk, een klein tekstbord op een houten constructie, is bedoeld als stil protest. Een herinnering aan de eerste woning die gesloopt is als gevolg van aardbevingen door gaswinningen. De tekst, waarin ook wordt gerefereerd aan de drie boerderijen die aan de overkant van de weg tegen de vlakte moesten, laat weinig aan de verbeelding over:

'Alleen op dit kleine stukje Groningen is het uitzicht dus volkomen veranderd en het leven van de verdwenen bewoners soms verwoest maar altijd veranderd op een manier die ze zelf niet hebben gekozen'.

Algemeen Plaatselijk Belang Bedum vindt dat het perceel bij uitstek geschikt is om iedereen te herinneren aan de desastreuze gevolgen van de gaswinning in de provincie Groningen.

Warffum laat zich horen!

Op 20 april 2017 liepen meer dan 300 Groningers mee in de protestmars naar de NAM-locatie.

De NAM heeft aangekondigd weer te gaan winnen in het kleine veld onder Warffum.

Warffum Alert! organiseerde daarop een protestmars naar de locatie. Sprekers waren Erik de Graaf, organisator van Warffum Alert!, Derwin Schorren, vice-voorzitter van de Groninger Bodem Beweging, en Marijke van Beek, burgemeester van Eemshoek. Meer dan 300 mensen liepen mee in een indrukwekkende optocht.

foto Jan Zeeman

Erik de Graaf legde vooral de nadruk op de boosheid onder de inwoners van Warffum. Ze hebben geen goed woord over voor de heropening van een eerder afgesloten winningsput in een gebied dat al zo zwaar getroffen is door de gaswinning uit het Groningerveld. Bijna elk huis op de wierde heeft schade.

De NAM had, nadat ze lucht had gekregen van het protest, de aangekondigde open dag op het laatste moment geannuleerd. Er was dus geen koffie op de locatie beschikbaar. Om de kou te verdrijven schalde daarom uit volle borst het *Grunnens Laid* luidkeels over de Groninger velden!

Dag van de garnaal, 6 mei, Lauwersoog

Help de NAM voorlichten! Dat was het motto van de actievoerders op 6 mei in Lauwersoog. De actievoerders lieten vooraf weten 'te willen helpen met de voorlichting':

'Dat zal best heel veel werk zijn als alle 30.000 verwachte bezoekers langs komen bij de kraam van de NAM. Wij bieden daarom graag onze hulp aan om met een groep vrijwilligers uit Groningen voorlichting over de gevolgen van de gaswinning te geven. Wij hebben daar immers veel ervaring mee omdat we er dagelijks mee te maken hebben. We zijn met een groot team in staat mensen uit de eerste hand in te lichten over wat hun te wachten staat', zo schrijven de actievoerders in de aankondiging.

Op de dag zelf was de NAM met een promotietent neergestreken op het haventerrein van Lauwersoog om ongenueanceerde informatie te geven over gaswinning onder de Waddenzee. Spontaan besloot een groep verontruste leden van de GBB de NAM te helpen, want met een verwacht aantal van 30.000 bezoekers is het alle hens aan dek, toch?

De actievoerders stonden ver van de NAM-tent met een kraampje, maar hadden veel aanloop. Onder andere van verontruste mensen uit Noordoost Friesland, waar de NAM-boorinstallatie staat. De afstand was geen beletsel om pal voor de NAM-tent te flyeren om de bezoekers daarvan een genuanceerder beeld te geven.

foto Peter Steinfort, RTV Noord

Van ongenueanceerde voorlichting over het zegenrijke werk van de NAM was zeker sprake. Risico's mevrouw? Kleine velden beven niet. Verschilzetting mijnheer? Hoogstens ter grootte van de dikte van een vel papier. Jaja, NAM heeft wel vaker verteld dat er geen risico's zijn als gevolg van de gaswinning. Fabeltjes! En wat is gebleken in Groningen: talloze aardbevingen en andere bodembewegingsellende; zeker 60.000 huizen met schade, meer dan 22.000 huizen die verstevigd moeten worden. En strafrechtelijke vervolging van de NAM wegens het bewust in levensgevaar brengen van mensen! Goed dat de GBB er was om de fabels te nuanceren. De NAM-medewerkers bleken hier heel anders over te denken. Op een gegeven moment werden de meest bekende actievoerders door de organisatie en de politie gevraagd om verderop te gaan staan. Even later stonden anderen echter weer pal voor de tent van de NAM!!! De prikactie leverde veel positieve reacties van het publiek.

Waardevermeerderingsregeling (vervolg)

Op 3 april 2017 is de regeling weer opengesteld. We brengen een paar elementen onder de aandacht.

Kern van de regeling is dat er bij meer dan € 1.000 erkende schade (door CVW erkend, zogenaamde A- of B-schade, of uitspraak arbiter of rechter) recht is op een subsidie van maximaal € 4.000 voor energiebesparende of energieopwekkende maatregelen. De schade moet erkend zijn na 1 januari 2016.

De energiebesparende maatregelen staan op de website van de uitvoerder van de regeling, SNN, zie <http://www.snn.nl/subsidies/subsidies-particulieren/waardevermeerderingsregeling-2017/>

De huiseigenaar vraagt aan. Elk huis mag maar 1 maal gebruik maken van de regeling, en het huis moet liggen in een van de 11 gemeenten (Appingedam, Bedum, De Marne, Delfzijl, Eemsum, Hoogezand-Sappemeer, Loppersum, Menterwolde, Slochteren, Ten Boer en Winsum).

Onze leden lopen regelmatig tegen eigenaardigheden op:

- Het CVW heeft al geruime tijd het beleid om schades af te wijzen als C-schade. Om mensen vervolgens te ontmoedigen een contra-expert in te schakelen wordt de bewoner een "compensatiebedrag" aangeboden. Let op: Dit bedrag telt niet mee bij de grens van € 1.000 (want de schade is C-schade, en is dus niet erkend).
- De waardevermeerderingsregeling wordt bij een VVE (Vereniging van Eigenaren) toegepast per appartement. Dat betekent bijvoorbeeld dat wanneer een pand van een VVE € 10.000 erkende schade heeft, er geen recht is op de waardevermeerderingsregeling als er 11 eigenaren zijn, want 10.000 gedeeld door 11 is minder dan het grensbedrag van € 1.000. Zijn er echter 9 eigenaren, dan kunnen alle 9 eigenaren een aanvraag doen, en is er maximaal € 36.000 subsidie beschikbaar!

Een belangrijke nieuwigheid is dat de subsidie van maximaal € 4.000 nu ook aangewend mag worden voor deelname in een gezamenlijk energieproject, bijvoorbeeld zonnepanelen of windmolens van de lokale energie-coöperaties.

Zojuist verschenen

Rapportage Milieudefensie over financiën

Het is de verantwoordelijkheid van de NAM om schade veroorzaakt door gaswinning in Groningen te compenseren. Maar hoe hoog lopen de kosten op in de toekomst en is de NAM dan wel in staat om alles te vergoeden? Onderzoeksbureau Profundo berekende in opdracht van Milieudefensie de kosten en baten voor de periode 2018 - 2032.

Profundo concludeert dat er veel te weinig gereserveerd is door de NAM. De NAM reageert uiteraard met de mededeling dat de aansprakelijkheid van de NAM buiten kijf is en dat de NAM, zoals altijd, alle schade zal vergoeden.

Zie hier het rapport <https://milieudefensie.nl/publicaties/bezwaren-uitspraken/rapport-groningen-gas/view>

Op de agenda

Art-Schok, Het Hoogeland, Warffum

Een doorlopende expositie van 12 kunstenaars in museum Het Hoogeland, Warffum, tot 3 september, met de gevolgen van de gaswinning als leidraad.

Meer informatie: <http://www.hethoogeland.com/agenda/art-schok-9-kunstenaars-en-aardbevingen/>

Rottum Gas(t)vrij, kerk Rottum

Een doorlopende foto-expositie van Annet Eveleens, nog tot 25 juni dagelijks te zien van 10.00 tot 17.00 uur.

Alvast noteren

28 juni, ALV (Algemene Leden Vergadering) van de GBB, Loppersum

Contact GBB

Mailcontact heeft de voorkeur. Het e-mailadres is: contact@groninger-bodem-beweging.nl

Leden kunnen ook telefonisch contact opnemen:

op maandag van 14:00 tot 16:00 uur, en

op dinsdag van 19.30 tot 21.30 uur

op telefoonnummer **06 2161 5080**.

Indien gewenst is het dan ook mogelijk om een afspraak te maken voor een uitgebreider gesprek op het kantoor van de Groninger Bodem Beweging. Het kantoor- en postadres is Stationslaan 8, 9919 AB Loppersum.

NB De pers kan bellen naar 06 1726 8247. Bij voorkeur tijdens kantoortijden.

NB Voor individuele hulp en ondersteuning rond schade, versterking en regelingen is er

Stut-en-Steun, Spoorbaan 1, 9901 DD Appingedam, welkom@stutensteun.nl, 050 211 2044.